

Admela Hodžić, samostalna zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo
Sarajevo, 24.04.2024. godine, 15. Radna sjednica Skupštine Kantona Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Skupština Kantona Sarajevo N/r predsjedavajućeg
Vlada Kantona Sarajevo N/r premijera
Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
Kantonalna uprava za inspekcijske poslove

ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Na osnovu čl. 106. i 213. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22-Ispravka) podnosim inicijativu Vladi Kantona Sarajevo, Ministarstvu zdravstva Kantona Sarajevo i Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove da preduzme sve potrebne aktivnosti kako bi dobrovoljni davaoci krvi, novi i oni koji su određeni broj puta držali krv, u Kantonu Sarajevo ostvarili određena „priznanja i pakete u znak zahvalnosti za humanost dobrovoljnim davaocima krvi“ i kako bi uposleni darivaoci iskoristili Zakonom o radu FBiH propisan slobodan dan nakon svakog darivanja krvi, podjednako u javnom i realnom sektoru i to na sljedeći način:

1. „Paket u znak zahvalnosti za prvo darivanje krvi“ (pakete prilagoditi mladim generacijama koje se odluče prvi put darivati krv u vidu određenih pogodnosti/bodova prilikom upisa na fakultet ili prvog uposlenja (npr. besplatno korištenje biblioteke ili besplatan ljekarski pregled), zatim ulaznice za ustanove kulture Kantona Sarajevo, besplatne karte za korištenje Olimpijskog bazena Otoka, besplatne karte za korištenje Trebevičke žičare, besplatne ski karte i sl.).

-Vrijednost svih vrsta formiranih paketa u okviru „Paketa br.1.“ treba da bude jednaka.

2. „Paket u znak zahvalnosti za darivanje krvi 30 i više puta“ (svim dobrovoljnim davaocima krvi koji su to učinili, muškarci 30 i žene 25 i više puta, treba prilagoditi radnicima, penzionerima, neuposlenima u vidu besplatne karte za javni prijevoz, ili plaćanje komunalnog računa ili kompletan godišnji sistematski pregled ili besplatno

korištenje bazena, izletišta, Trebevičke žičare, besplatne karte za ustanove kulture Kantona Sarajevo i sl.).

-Vrijednost svih vrsta formiranih paketa u okviru „Paketa br.2.“ treba da bude jednaka.

3. „Priznanje/plaketa dodijeliti u znak zahvalnosti za darivanje krvi 100 i više puta svake godine za Dane Kantona Sarajevo“ (svim dobrovoljnim davaocima krvi koji su to učinili, muškarci 100 i žene 75 i više puta, uz simboličnu novčanu naknadu).
4. „Paket sa obrokom prilikom svakog darivanja krvi“ (paket bi trebao sadržavati jedan obrok, voće i sok).
5. Slobodan dan za sve uposlene darivaoce krvi da bude obavezan u javnom i realnom sektoru podjednako (prilikom svakog narednog inspekcijskog nadzora obavezno provjeriti da li je uposlenik koji je dobrovoljni davalac krvi, koristio slobodan dan nakon svakog darivanja i ukoliko nije naložiti da se to obavezno izvrši) .

Darovali su krv – spasili su život

OBRAZLOŽENJE

Darovali su krv – spasili su život, a mi se trebamo potruditi da im damo do znanja da nam je to jako važno i da to cijenimo. Pokažimo tim humanim ljudima da smo i mi humani toliko da im na dostojanstven način zahvalimo i odamo priznanje ali ujedno i damo podsticaj novim darivaocima krvi, posebno mladima.

Na stranici Zavoda za transfuzijsku medicinu FBiH između ostalog stoji sljedeće uputstvo, odnosno vodič za darivaoce krvi:

- Nakon darivanja krvi zavoj na pregibu lakta ne treba skidati sljedeća dva sata. Tog dana treba da se unosi tečnosti nešto više nego uobičajeno (za 3-4 čaše vode). Mogu se obavljati uobičajene aktivnosti. Treba izbjegavati teži fizički rad ili vježbe kao što su podizanje tereta najmanje 4 sata poslije darivanja krvi. Izbjegavati žurbu, pušenje bar 2 sata, alkohol bar 8 sati, dugotrajno stajanje, pregrijane prostorije. Tog dana ne kretati kao vozač na dug i naporan put niti obavljati rizičan posao (npr.penjanje, rad na skeli i sl.).
- Darivanje krvi je dobrovoljno, besplatno i anonimno!

Prema Zakonu o radu FBiH darivaoci imaju pravo na najmanje jedan dan plaćenog odsustva za svako darivanje. (plaćeno odsustvo - Član 53. Zakon o radu FBiH). Takođe, dobrovoljni davalac krvi koji je zdravstveno osiguran, a dao je krv 10 i više puta, oslobođen je participacije na zdravstvene usluge. Navedene prednosti dobrovoljnih davalaca se ne poštuju u svim ustanovama i svim javnim i privatnim preduzećima jednako.

Postupak darivanja krvi je izuzetno human i ne postoji dovoljna nagrada kojom se može nagraditi svaki darivalac, te bi uvođenje gore navedenih paketa bio samo jedan mali znak pažnje i zahvale svim dobrovoljnim darivaocima ove dragocjene tečnosti koja život znači. Svjesni smo činjenice da postojeći darivaoci s godinama oboljevaju i da smo dužni podizati svijest i podsticati mlade generacije da već sa 18 godina postanu dobrovoljni davaoci krvi.

Upute koje stoje na stranici Zavoda za transfuzijsku medicinu FBiH dovoljno govore o tome koliko je važno za zdravlje svakog darivaoca krvi da posveti posebnu pažnju nakon darivanja o umjerenim aktivnostima i unosu tečnosti i zbog toga smatram da bi mi, kao društvo, trebali pomoći da svaki darivalac, bez obzira da li je uposlen u privatnom ili javnom sektoru, iskoristi slobodan dan kao i to da svi dobiju zdravi obrok .

Sama činjenica da naši humani sugrađani posvete svoje vrijeme i podvrgnu se tretmanu darivanja krvi, kao i tretmanu darivanja trombocita koji je zahtjevniji i služi da se produži život pacijentima koji boluju od najtežih bolesti, a čija je doza jednog darivaoca trombocita dovoljna za terapijsku dozu jednog pacijenta, dok je klasičnom procedurom za to potrebno četvoro do šestoro ljudi, treba da nas podstakne da im se na dostojanstven način odužimo.

Obzirom na to da smo do sada imali i imamo pojedine svijetle primjere u Kantonu Sarajevo od strane Uprave JP Sarajevo, Olimpijski bazen Otoka i JU "Gradski Muzeji" Sarajevo, za određeni broj darovanih doza i određeni broj darivalaca, smatram da bismo ovaj vid benefita trebali proširiti na postojeće darivaoce ali i dati podsticaj mladim generacijama da preuzmu svoju ulogu i shvate ozbiljno ovakav jedan humani čin, te budu prepoznati i nagrađeni od strane društva u cjelini.

Navodim neke od primjera u Kantonu Sarajevo:

1. Odlukom Uprave JP Sarajevo, a u suradnji sa Zavodom za transfuzijsku medicinu FBiH od **01.11. - 30.11.2023.** godine sprovodila se akcija o besplatnoj povratnoj karti za usluge prijevoza Trebevičkom žičarom. Akcija se odnosila na osobe koje su u mjesecu

novembru (01.11-30.11.2023. godine) dobrovoljno darovale krv Zavodu za transfuzijsku medicinu FBiH. Za ostvarivanje prava na jednu besplatnu povratnu vožnju potrebno je bilo da dobrovoljni darivalac krvi priloži originalnu potvrdu Zavoda za transfuzijsku medicinu FBiH iz koje je vidljivo da je darivalac darovao krv u mjesecu novembru. Pravo na besplatnu vožnju žičarom ostvarivali su svi darivaoci krvi koji imaju prebivalište u BiH i besplatnu vožnju mogli su ostvariti samo jednom u navedenom periodu.

2. Olimpijski bazen Otoka je omogućio da darivaoci krvi koji imaju dvadeset i više darivanja mogu koristiti:
  - Usluge sa pogodnostima korištenja Tarife II zvaničnog cjenovnika Olimpijskog bazena Otoka.
  - Korištenje posebne mjesečne karte po cijeni od 10,00 KM, termini dvaput sedmično, ukupno osam puta mjesečno u unaprijed tačno utvrđenim terminima.
3. JU "Gradski Muzeji" Sarajevo je omogućila da darivaoci krvi koji imaju deset i više darivanja mogu koristiti besplatnu kartu za posjetu i obilazak Olimpijskog Muzeja u Sarajevu za četrdeset darivalaca krvi u toku jednog mjeseca.

Zemlje u okruženju već su odavno prepoznale važnost dobrovoljnog darivanja krvi, te su svoje humane sugrađane oslobodili pojedinih komunalnih mjesečnih naknada (npr. odvoz smeća). U Hrvatskoj su neke općine oslobodile darivatelje besplatnim javnim prijevozom i dodatnim zdravstvenim osiguranjem. Dobrovoljni darivaoci krvi u gradu Zagrebu imaju pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu za javni prijevoz koji se odvija unutar područja javnog prijevoza Grada Zagreba, i to muškarci koji su darovali krv 30 i više puta i žene koje su krv darovale 20 i više puta, ako to pravo ne ostvaruju po drugoj osnovi. (Odluka gradske skupštine Grada Zagreba o socijalnoj skrbi od 28.09.06., te Odluka o izmjenama odluke o socijalnoj skrbi od 31.03.09. za dobijanje besplatne pokazne karte u HZTM ako je osoba zaposlena a ne prima plaćeni prijevoz ili kartu). U Krku imaju besplatan kurs prve pomoći za vozački, u nekim gradovima oslobođeni su plaćanja parkinga, plaćeni dopust jedan slobodan dan, dobrovoljni davalac koji je dao krv deset ili više puta s područja grada Mursko Središće, oslobađa se plaćanja komunalne naknade u znak zahvale prema ljudima koji svojom krvlju spašavaju život. Zatim tu je i okupljanje za nacionalni Dan darivatelja krvi (25. oktobar)", a posebno priznanje dobijaju osobe koje su krv darovale 100 puta (muškarci) i 75 (žene) – odlikovani su od predsjednika Republike Hrvatske.

U Srbiji je regulisano Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, tako da osigurana lica imaju određene povlastice u okviru zdravstvene zaštite za deset ili više davanja krvi. Na primjer, oslobođeni su plaćanja participacije kod ljekara i imaju pravo na neke besplatne usluge liječenja. Prema Zakonu o radu, zaposleni davaoci krvi imaju pravo na dva slobodna dana, dan kada daju krv i sljedeći. Neke firme imaju interne propise kojima regulišu ovu oblast, ali često privatne kompanije nisu blagonaklone prema davaocima krvi i ne dozvoljavaju im da koriste slobodne dane. Inače, dozvoljeno je da davaoci krvi za svako davanje dobiju mali znak pažnje, kao što je navedeno i u preporukama Savjeta Evrope.

Molim nadležne da što prije razmotre ovu inicijativu i u skladu s mogućnostima obezbijede prikladne pakete i priznanja u znak zahvalnosti za darivaoce krvi u Kantonu Sarajevo.

Sarajevo, 24.04.2024. godine

Admela Hodžić

zastupnica